КАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Силабус навчальної дисципліни

Теоретико-прагматичні аспекти лінгвістики

1. Загальна інформація			
Спеціальність	А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)		
Спеціалізація	Українська мова і література		
Освітня програма	Середня освіта (українська мова і література)		
Рівень вищої освіти	*магістр*		
Мова навчання	українська		
Форма здобуття освіти	денна		
Статус навчальної дисципліни	*обов'язкова*		
Курс (рік навчання)	1		
Семестр	денна — 1		
Обсяг навчальної дисципліни	*денна — 3 кред. ECTS, 90 годин*		
Розподіл за видами занять та годинами навчання	**види**	денна форма	заочна форма
	лекції	18	—
	практичні заняття / семінарські заняття	12	—
	лабораторні заняття		—
	самостійна робота	60	—

Форма підсумкового контролю	*залік*
Кафедра	Кафедра української мови
Викладач (-і)	Барчук Володимир Михайлович
Контактний телефон викладача	+380 (97) 338 28 17
E-mail викладача	volodymyr.barchuk@cnu.edu.ua
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/student/course/view/1468
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Мета навчальної дисципліни	
Метою навчальної дисципліни є: Мета дисципліни – дати загальнотеоретичні необхідні знання про мову, її систему і структуру, рівні мови, її суспільні функції, мову як етнокультурний та історичний феномен; сформувати та закріпити навички аналізу етнокультурних джерел з погляду визначальних етнокультурних компонентів. Завдання курсу: - дати знання про лінгвістику як мовознавчу науку; - забезпечити розуміння загальнотеоретичних лінгвістичних концепцій; - дати розуміння мови, мовлення та мовленнєвої діяльності, роль мови як форми мислення, теоретичного та прагматичного аспектів мови; - знати основні та проміжні рівні мови, традиційні та новітні лінгвістичні парадигми, традиційні та сучасні лінгвістичні науки; - розуміти етнокультурну природу мови, її визначальну роль у формуванні національного менталітету; - знати основні етнолінгвістичні концепції, ключові етнокультурні поняття; - знати основні лінгвокультурні одиниці, вміти їх аналізувати та інтерпретувати; - опрацювати етнокультурні джерела, визначити їхнє етнокультурне, світоглядно-ціннісне, мотиваційно-поведінкове значення.	
3. Тематика навчальної дисципліни	
Тема 1. Лінгвістика як наука. Теоретичний аспект лінгвістики. Система мовознавчих наук. Традиційні та новітні лінгвістичні парадигми. Фонетика, лексика, морфологія, граматика, діалектологія, історія мови, стилістика. Сучасне мовознавство: когнітивна лінгвістика, функціональна лінгвістика, комунікативна лінгвістика. Інтерпарадигмальні лінгвістичні науки.	
Тема 2. Мова як семіотична система. Мова і мислення. Мова і мовлення. Типологія знаків. Мовні знаки. Мова і мислення. Мова серед форм мислення. Дихотомія мови і мовлення. Мовлення та лінгвістична прагматика.	
Тема 3. Структура мови. Основні і проміжні рівні мови. Відношення між мовними одиницями. Ізоморфізм мови. Рівні мови. Основні рівні мови. Проміжні рівні мови.	

Тема 4. Мова як суспільне явище. Мова як історичний феномен. Соціальні форми мови: загальнонародна, літературна, групова. Мова як дзеркало суспільства. Етнокультурний аспект мови. Мова як історичне явище та історичний чинник. Еволюція мови. Причини мовних змін. Прогрес мови і прогрес народу.
Тема 5. Етнолінгвістика. Етнолінгвістика та лінгвокультурологія. Предмет та завдання етнолінгвістики. Зв'язок етнолінгвістики з іншими навчальними і науковими дисциплінами. Мовна особистість як носій етнокультурної свідомості. Теоретико-методологічні засади етнолінгвістики. В. Гумбольдт та Г. Штейнталь. Етнолінгвістичний аспект у вченні О. Потебні. Прагматичний аспект етнолінгвістики. Основні етномовні поняття. Методологія дослідження етномовного компонента у структурі мовних одиниць.
Тема 6. Міфологема в системі лінгвокультурологічних знань. Поняття міфологеми. Структура називальних та дескриптивних міфологем. Вселюдські та національні міфологеми. Українські міфологеми. Українська гуцульська міфологія.
Тема 7. Символи як лінгвокультуреми. Етнолінгвістична природа символу. Структура символу. Джерела символів. Типологія українських символів за сферою відображення. Універсальні та релігійні символи. Українська етномовна авторська символіка. Символізація сучасного світу.
Тема 8. Ключові концепти мовної картини світу українця. Поняття концепту. Концепт і символ. Структура концепту. Лінгвокультурний аспект концептосфери етносу. Універсальні концепти. Українські концепти у фольклорному тексті. Українські концепти авторського дискурсу.
Тема 9. Меми українського суспільства як діяльнісні орієнтири. Поняття мема. Сфера функціонування мемів. Структура мемів, їхня роль у формуванні суспільної свідомості. Аксіологічний аспект мемів. Конструктивні і деструктивні меми. Універсальні меми. Меми українського соціуму.

4. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf). Кожен вид роботи оцінюється за 100-бальною шкалою. Отриманий бал в електронному журналі автоматично перераховується у підсумкову оцінку з урахуванням ваги цього виду роботи (множиться на відповідний ваговий коефіцієнт).

Вага оцінювання форм поточного контролю	*лекції*	0
	практичні / семінарські	30
	лабораторні	
	індивідуальне завдання	15
	колоквіум	30
	самостійна робота	25
Вага оцінювання форм підсумкового контролю	*залік*	

5. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами грунтуються на принципах академічної доброчесності відповідно до чинних нормативних документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника:

- Кодекс академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2026/08/kodeks-akademichnoi-dobrochesnostii-karpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)
- Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)
- Положення про систему забезпечення академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf)
- Положення про порядок розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування та оскарження Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf)
- Процедура забезпечення дотримання академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf)
- Положення про політику відповідального використання технологій штучного інтелекту (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2025/09/25-022025-polozhennia-pro-polityku-vidpovidalnoho-vykorystannia-tekhnolohij-shi.pdf)

Відвідування занять. Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf).
Неформальна освіта. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf).
6. Рекомендована література
Основна література
Барчук В. Сакральне і профанне в концептуалізації часу: лексико-семантичний аспект. Прикарпатський вісник НТШ „Слово”. Вип. 2 (26). Івано-Франківськ, 2014. С. 9-16.
Барчук В. Культурологічний аспект етнолінгвістики. Прикарпатський вісник НТШ „Слово”. Вип. 3 (47). Івано-Франківськ, 2018. С. 73-85.
Барчук В. Про деякі суспільні меми сучасних українців. Українознавчі студії. №.19. Івано-Франківськ, 2018. С. 32-40.
Барчук В. Десакралізація ключових концептів в сучасному суспільному мовленні. Науковий вісник Чернівецького університету. Романо-слов’янський дискурс: збірник наукових праць. Вип. 22 (821). Чернівці, 2019. С 58-63.
Барчук В. Мовна особистість Василя Стефаника: світ крізь призму життя і творчості. Василь Стефаник: інтерпретації / за ред. Степана Хороба. Івано-Франківськ: Місто НВ. 2023. С. 558-580.
Барчук В. Гуцульська космогонічна легенда: етнолінгвальний вимір. Вісник НТШ „Слово”. № 18 (69). Івано-Франківськ, 2023. С. 45-54.
Структура мовної особистости: психолінгвістичний та етнолінгвістичний аспекти. Українська мова. 2025. № 1 (93). С. 3-23.
Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Видавничий центр „Академія”, 2004. 342 с.
Бацевич Ф. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2008. 240 с.
Зеленько А.С. Загальне мовознавство: Навч. посіб. К.: Знання. 2010. 380 с.
Додаткова література
Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика. Київ: Довіра, 2007. 264 с.
Ковалик І.І, Самійленко С. П. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичної думки. Київ: Вища школа, 1985. 215 с.
Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Київ: Академія, 2003. 463 с.
Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства: підручник. Київ: Академія, 2006. 424 с.
Кононенко В. Українська лінгвокультурологія. Київ: Вища школа, 2008. 327с.
Кононенко В.І. Концепти українського дискурсу. Київ; Івано-Франківськ, 2002.

Кононенко В.І. Символи української мови. Івано-Франківськ, 1996.
Потапенко О.І. та ін. Українська лінгвокультурологія. Київ: Міленіум, 2015. 350 с.
Потебня О.О. Актуальні питання мови та культури. Київ, 2004.368с.
Семчинський С.В. Загальне мовознавство. Київ, 1996. 416 с.
Скаб М. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери: монографія. Чернівці: Рута, 2008. 559 с.
Шарманова Н. Етнолінгвістика: навчальний посібник для студентів факультету філології. Кривий Ріг: НПП Астерікс, 2015. 192 с.
Armstrong B. G. Sociolinguistic interference and intercultural coorientation Human Communication research. Cambridge: Cambridge University Press, July, 2001. №3, Vol. 27. P. 350-381.
Blackmore S. Meme Machine. Oxford University Press. 1999. 264 p.
Brodie R. Virus of the Mind. The New Science of the Meme. Hay House, 2009. 249 p.
Dawkins R. The Selfish gene. 30 anniversary edition. Oxford University Press. New York, 2006. 385 p.
Palmer Gary B. Toward a Theory of Cultural Linguistics. Texas: Texas University Press, 1996. 348 p.
Sharifian F. Cultural Conceptualisations and Language: Theoretical Framework and Applications. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 2011. – 238 P.
Wierzbicka Anna. Semantics, Culture, and Cognition: Universal human concepts in culture-specific configuration. New York: Oxford University Press, 584 p.
Whorf B.L. Language, Thought, and Reality. Selected writings of Benjamin Lee Whorf. Technology Press of Massachusetts Institute of Technology. 278 p.
Додаткові електронні ресурси
—

Детальна інформація щодо навчальної дисципліни висвітлена у робоча програма навчальної дисципліни https://cqa.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/149/2026/09/a4-op-so-ukr-mova-i-lit-mag-2026.pdf

Викладач **Барчук Володимир Михайлович**